

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "
Pri večkratnem tiskanju se cena primerno smanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Medijatovi hiši števil. 15.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Govor slovenskega poslanca Hermana v državnega zbora 65. seji o razpravi državnega proračuna za l. 1880.

(Po stenografičnem zapisniku.)

Viši odločevajoči krogi so že naprej izrekli, da bi jim kak državopravni ropot ne bil po volji, češ, da bodo narodno-gospodarsko stanje že zboljšali brez sistemne premembe. Vendar so nekterim deželam dovolili vsaj to, da smejo sveste si biti svojih pravic. Ker pa s tako notranjo zavestjo ne bomo daleč prišli, naj jaz po domače razložim, kako bi se dali državni stroški zmanjšati in vravnati z dohodki, in da bi mi lahko bili prav tako srečni kakor smo zdaj nesrečni. Morebiti se mi bo posrečilo razviti naš program.

Znano bo že da države avstrijske in dežel avstrijskih prav za prav nikjer ni. Namesta vsega tega je le cesarstvo in nekaj kolikor toliko samostojnih kraljevin in dežel v njem, ki imajo pravico živeti same zá-se po svojih postavah in naredbah.

Tako je bila tudi moja štajarska domovina nekdanj dežela sama svoja, je imela svoje deželno pravo in bila vojvodina, še predno se je o Habsburški hiši kaj vedelo. Ali vzeli so jej njene pravice in prenesli jih na Dunaj. Slekli so jej vse dobrote oblasti in pustili jej le sitne pravice. Nasledek tega je po deželah ona dvojna uprava (gospodarstvo), državna in samostojna, ki je druga drugi na poti, in da smo prisiljeni siliti na Dunaj, da tukaj kujemo za našo deželo postave, ki bi se boljše ceneje in nagleje kovale doma v deželi.

V deželi ne gospodari več deželni knez

ali vojvoda, ampak uprava je cesarska in kraljeva, cesar vlada in gospodari s svojimi ministri, se reče z dunajsko birokracijo (kancelijsko gospodo) po svojih deželnih namestnikih Zavoljo tega dvojnega oskrbovanja dežel in kovanja postav je povsod toliko gospósk, viših in nižih, postav cela skladovnica, vse navskriž zavodov, državnih in deželnih, taka šušmarija po pisarnah in pri osebah, ta ne ve, kaj spada v njegovo področje, oni tudi ne, toliko nepotrebne pisarije, vedno se mora zbirati, posedati in voliti, da ljudstvo skoro za delo časa nima, toliko prevelikanskih, večidel praznih stroškov po občinah, okrajih, deželah in v cesarstvu, — sploh: taka kolobocija je, da že ne gospóska in ne ljudstvo več ne vé, pri čem da je, in to razjeda muzeg narodov. To gospodarstvo stane veliko, pa malo stori; to ni gospodarstvo rodovitno, uspešno, marveč razruševajoče. Res, prav na kant nas spravljajo ž njim. — Tako tudi moja štajarska domovina izserkana po dunajski politiki, stoji na robu brezna.

Providni in pravi, vestni oskrbniki navao premene način oskrbovanja ali gospodarstva, če se je pokazalo škodljivo. Tu pa velja: Držimo se sisteme, ustave, se ne smenič premeniti. Še celó do nečloveškega izreka se spnó: „Naj se narodi navadijo ustave, če je še tako nensravna in krivična.“ Centralizem, kakoršen je razvil se ob odpadstvu in sili, da molze dežele, ta centralizem je krivica in če bi pravost kaj veljala, bi se ga ne smeli držati. Vsak dan gre na tisoče ljudi v nič, ves rod se podivjuje. Ali ni to neodpustljiva nemarnost in brezsrčnost, da se to tako pusti in leto za letom nič ne stori?

To odpraviti ste dve poti: Ali naj gre „država“ z dežel ven in cesar prepusti gospodarstvo dežel dotičnim deželnim načelnikom, kralju českemu, vojvodi štajarskemu itd., ali naj pa deželam, temu zgodovinskemu temelju cesarstva, slečejo še zadnji ostanek pravic in razbijejo jih na kose, oddelke cesarstva. Ker bi pa to zadnje težko bilo, ne bo ostalo drugega kakor to, da se deželni odbori, deželni namestniki in predsedniki, dotično dunajsko ministerstvo in dotična dunajska birokracija, — da se vso to kar izbriše in na mesto vsega tega ne postavi nič drugega ko vsaki deželi deželna vlada s svojim načelnikom, ki je najviša gospóska v deželi in odgovorna le deželnemu zboru polnooblastnemu. Deželni gospodar (cesar) imenuje po predlogu cesarske vlade deželnega načelnika, ki mora biti domačin, in po predlogu tega vso drugo deželno vlado.

Deželna vlada sestavlja vzajemno z deželnim zborom vse druge urade po deželi, ki ne bodo več „c. k.“, ampak deželni, in kateri bodo svojo plačo dobivali od dežele. Najviše vkrepe podpisuje tudi deželni načelnik. Najviši gospodar (cesar) ima okoli sebe zastopnike vsake dežele, morda tudi od več skup po enega, ta ima sedež in glas v državnem ministerstvu in je odgovoren državnemu zboru. Za skupno cesarstvo delajo dežele v izročnem jim področji, od svojih dohodkov dajo vsako leto toliko in toliko odstotkov cesarstvu. Hrvaška, ki je zdaj skoro tako vrejena, plačuje cesarstvu 55 odstotkov, a 45 jih ima zá se.

Ko bi že imeli tako domačo, povsod enako, samostojno in trdno deželno vlado, ki bi oskr-

Petelinov Janez.

Povestica iz ne še preteklih časov.

V. Na polzki poti.

(Dalje.)

Svojega sklepa se je Janez tem lažje držal, ker je že drugi dan šel z mesta za več dni, kam?

Dr. Zvitoviču, njegovemu gospodu, se je mestno odborništvo tako prileglo, da so se mu jele sline cediti po kaki viši častni službi, n. pr. po deželnem poslanstvu. V mestu pridobiti si ga ni imel upanja, ker je bilo oglašilo se že več veljavnejših mož. Mogoče pa je bilo to kje na kmetih, zato je bil že pisмено prašal pri svojih znancih, če bi bilo tu ali tam kaj upanja zá-nj, in dobil odgovor, da drugje težko, le v volilnem okraji, kjer je bil Janez doma, bi se dalo kaj napraviti, pa bi bilo treba dobrega jezika in tudi težke mošnje. Dr. Zvitovič je bil po možitvi zelo premožen in ker je tudi njegovo soprogo mikalo postati „deželni poslanki“, sta odločila nekaj stotakov za ta namen.

Kdo bo pa šel novemu poslancu pot pri-

pravljat? Kdo drugi ko Janez! Pripraven za to je, prvič je v tem okraji doma in pozna ljudi, drugič ima dober jezik in če se mu dá na pot težka mošnja, bo opravil gotovo več ko vsak drugi, ker je razen tega še popolnoma dr. Zvitovičevih načel.

Druzega dne pokliče gospod dr. svojega pisarja k sebi v sobo in ko je Janez prišel ž nje v pisarno, je vzel klobuk in odšel s poslovom od svojih tovaršev:

„Zdravi! Par dni se ne bomo videli.“

VI. Izdajica!

Ne bomo spremljali Janeza na vseh potih za dr. Zvitoviča, ker je dosti, če povemo, da je s svojo zgovornostjo in polno mošnjo veliko opravil, ker je povsod ljudi, ki se posebno zadnji ne vstavljajo. Povsod, kjer se je pokazal, je pel cvenk in teklo vino od mize in ljudje so rekli, da tak, ki ima toliko denarja, mora že tudi velik gospod biti. Sploh: Janezeva pot ni bila brez vspcha, čeravno se je farovžev ogibal.

Tako ga vidimo, ko pridrdra v Brežko vas in skoči z voza — ne pred Petelinovo hišo, ampak pred Jurjevo krčmo.

„Jej, jej, komaj sem vas še spoznal, tako gosposki ste postali!“ — ga ogovori Juri, ki je prišel po drdranji vozá privabljen s hiše. — „Bote malo k meni stopili, je li? Zdaj imam že tudi vino, pa prav dobro, boljše ko pri Petelinovih. Pa tam danes tudi ni nobenega doma.“

„Kam so pa šli?“

„Pisma delat, kaj ne veste? V nedeljo bote že obe klicani, ena z učiteljem, druga s tistim Matevžem, ki potlej na dom pride.“

Janezu pri tem sporočilu šine kri v glavo, vendar ne reče nič, ampak stopi za Jurjem v krčmo, zdaj že nekoliko čednejšo. Tam sede za mizo, natoči vina, ki ga je Juri brž prinesel, potisne kozarec temu in reče:

„Pijte, Juri meni je še prevroče.“

„Ali ste prišli zavoljo domače reči sem?“ praša Juri ko je pil.

„Ej, kaj še! Saj veš, kako je med mano in onimi. Misliš, da se bom prepiral ž njimi? Naj le delajo pisma, jaz bom pa pozneje čez vse prišel in hiša bo moja, če bom maral zá-njo; za to bo že moj doktor skrbel, ki jo tič, da malo takih.“

kožo bojé, in so sklenili v mestnem zboru protest zoper slovensko pripravnico v Mariboru. Upirali se bodo že še, dokler mogoče, pa njih beseda ni več tako mogočna, ko nekdanj, duh časa jih je obsodil, in s svojimi ideologičnimi frazami ne bodo ustavili teka zgodovine. Ker balkanski Slovani vsled angleških volitev bolj svobodno dihaajo, primorana je tudi Avstrija, dajati Slovanom koncesije, da se ne bodo čutili kot „schmerzenskinder“, in nasproti celemu Slovanstvu je celjski ali pa ljubljanski mestni zbor — muha, za katero se nihče brigal ne bo.

Iz Leskoveca nad Loko. 8. apr. Tako je tedaj prvi izmed nas sošolcev l. 1874 posvečenih — blaga duša Anton Rihar 5. t. m. ob 1/4 zjutraj nas zapustil in se preselil v boljšo domovino! Miló se stori človeku, kadar vidi, da premine eden njegovih dragih prijateljev, s katerim so ga vezali spomini na dolga leta težavnih študij, zdaj ko je tako rekoč komaj vživati začel sad svojega truda v zaželjenem duhovskem stanu. Res, ranjki Anton ni bil nikoli trdnega zdravja, ali mislili smo vendar, ker je poznal svojo slaboto in se tudi vedel skrbno varovati, da ga bode Gospod življenja ohranil v pomoč njegovi rodbini, v prid krščanskemu ljudstvu. Bolehal je dalj časa in gotovo mu je zadnje dni njegovega življenja lajšala le najljubeznivejša postrežba, katero je imel pri časti vrednem g. župniku v Mavčičah, kamor se je podal v upanji, da bode okreval in se oddahnil od pastirskega delovanja.

Kakor vsa Riharjeva rodbina imel je tudi on mnogo zmóžnosti za petje, glasbo, žali Bog! da mu rahle telesne moči niso dopuščale tako se izobraziti in delovati kakor je želel. Vse svoje dni se bom spominjal srečnih časov, ko smo z r. Riharjem prepevali v cerkvi in o družih priložnostih. Da je bil ranjki iskren in navdušen narodnjak, mi ni treba omenjati. Res je bil blaga duša, zmeraj bolj tih in pohleven, vem, da nikdar ni nikogar žalil, da ga ni imel sovražnika. Ko smo nekdanj kot odhajajoči iz semenišča obhajali svoje poslovilo na prijaznem Rožniku, dogovorili smo se, da se hočemo eden drugega spominjati v veselji in žalosti, da se bodemo če mogoče v desetih letih zopet sošli.

Tedaj smo tudi obljubili, da bo vsak izmed nas za tistega, ki bi se morda poprej ločil iz naše srede, opravil sv. mašo. Prvi je naš Anton! In kakor sem jaz to storil precej, ko sem zvedel žalostno vest, vem, da so tudi drugi tovarši spolnili obljubo.

Vsaj smo ga vsi ljubili ranjcega Antona! Bodi mu zemljica lahka!

Ene britke misli pa pri tem ne morem zamolčati. Naj duhoven (posebno mlajši) v svojem težavnem poslu oboli, da več ni sposoben opravljati svoje službe — kakošna osoda ga čaka! Ako ine najde prijaznega zavetja in skrbne postrežbe, kakoršno je imel r. Anton Rihar, in mu vržejo borih 200 gid. kot deficitentu, kako se bo zdravil, kako za svoj stan ohranil! Pač res za smrt preveč, za življenje premalo. To je plača sveta!

In glej! ravno takrat prišla mi je še druga žalostna vest, da je istegadne 5. t. m. še drug naš sošolec sklenil svoje mlado življenje, menda za ravno tisto boleznijo, Karol Križman, notar v Kamniku.

Bil je zelo nadarjen, in gotovo v svojem poklicu vrl narodnjak, kakoršni smo bili skoro vsi v jasni dobi dijaških let, in prepričan sem, da ga tista navdušenost za slovenstvo ni zapustila do zadnjega. Naj v miru počiva!

L. Š.

Telegram „Slovenca.“

Z Dunaja, 12. aprila.

Danes sta govorila *Kriegsau* in *Taaffe* krepko zoper *Levičarje*, potem glavna govornika *Herbst* zoper, *Čartoriski* za budget, jutri govori poročevalec, potem glasujemo.

Razne reči.

— V sredo popoldne je občni zbor Slov. Matice.

— Meterska mera v Rusiji. V Rusiji mislijo tudi metersko mero vpeljati, in je sestavljena že komisija, ki se ima s to stvarjo pečati. Tako bodo počasi vse evropske države vpeljale to mero, kar je gotovo dobro za medsebojni promet in za kupčijo, ker prihrani veliko računa in prekladanja iz ene mere na drugo.

— Zgubljena stava. Grof Greppi je stavil s knezom Belmonte 10.000 frankov, da pride s štirimi konji v 24 urah iz Rima v Napolje. On je stavo zgubil, ker mu je en konj opešal, in 15 kilometrov pred Napoljem zgrudil se na tla. Lahko bi bil še s 3 konji o pravem času prišel v Napolje, pa stava je rekla, da mora z vsemi štirimi konji priti, in tako je moral izplačati deset tisoč frankov, kateri so se med reveže razdelili.

— Mala loterija nabere denarjev vsako leto čez osem milijonov goldinarjev. Poprek en človek stavi 18 kr. na enkrat. Na 100 ljudi pride 494 stav, tedaj vsak človek poprek 5krat na leto stavi. Če se pomisli, koliko je otrok in takih, ki nikoli ne stavijo, potem si je lahko misliti, kolikokrat morajo nekteri staviti, da pride na vsacega človeka 5 stav v letu. 100 ljudi zastavi poprek 91 gl., a vleče dobčka 49 gid., tedaj ostane cesarju 42 gid. dobička pri 100 ljudeh.

Eksekutivne dražbe.

19. aprila. Janez Javornik (3) v Ljubljani (4000); Grajščina Kostel (3) v Ljubljani; Jaka Bregar (1) iz Srednje vasi (627) v Kranji.

20. aprila. Jera Svet (3) iz Dolenje vasi (690) v Logatcu; Ana Draksler (1) iz Šenčurja (871) v Kranji; Jan Morel (1) iz gorenje Košane (2823) v Postojni; Frane Trenta (1) iz Nadanjskega sela (922) v Postojni; Anton Vadnu (iz Slavine) (250) v Postojni.

21. aprila. Miha Prah (3) iz Vrhovske vasi (208) v Kostanjevici; Grgo Fajfar (1) iz Zgoše (2938) v Radolici; Franc Zadnikar (2) iz Dobrove (1999) v Ljubljani; Jan Prim (3) iz Iške vasi (1814) v Ljubljani; Anton Andlovič (1) iz Lozice (3613) v Vipavi; Janez Kokrič (1) iz Brezovice (700) v Kostanjevici.

Umrli so:

31. suš. Avgust Baltazar, jetnik, 29 l., za jetiko; Franc Zotler, delavec, 51 l., za pljučnico; Neža Koči, gostačka, 60 l., za vodenico.

31. sušca. Lena Cerar, gostačka, 60 l., za putiko; Matija Naglič, delavec, 24 l., se je poškodoval.

Za slovensko mladino

se priporočajo:

Izgledi bogoljubnih otrok, spisal A. Kržič I. in II. del à 30 kr., vezano 40 kr.

Izmed teh še posebej:

Jerica Jugovic 5 kr.
Sveta Germana 8 kr.

Dobivajo se v katol. bukvarni in pri založniku Ant. Kržiču, katehetu nunskih šol.

Homeopatične pastilje.

Podpisani javljam, da imam v moji zalogi prav lepe homeopatične pastilje, zaradi katerih se vsim p. n. čitateljem, ki omenjene pastilje potrebujejo, vljuda priporočam

France Šumi

(2) Kongresni trg. 13 v Ljubljani.

Zoper

protin in putiko basorin,

je dobro zdravilo zelišna voda, ki se imenuje

ki je potrjena od cesarja, in jo izdeluje

Franc Wilhelm,
lekar v Neunkirchen.

To zdravilo so zdravniki pregledali in potem je dobilo od cesarja Franca Jožefa I. posebne pravice. S to vodo se mora človek od zunaj trdo pomazati (poribati), ter ima moč, da trganje ustavi, kri pomiri, bolečine utiši, ter je dobro zdravilo zoper slabe živce, zoper slabost in bolečine v udih, zoper protin, trganje, putiko, glavobol, omotico, bučenje v ušesih, bolečine v križu, zoper slabe in utrujene noge, (posebno dobro za gojzdarje, vojake); tudi če človeka v straneh bode, če ga trga v nogah, in enakih bolečinah je ta voda dobra za mazanje.

Flašica z zdravniškim navodom in z zavitkom vred velja 1 gl. 20 kr.

Na prodaj jo ima (9)

Peter Lassnik v Ljubljani.

V Avstro-Ogerski, Nemčiji, Franciji, Angliji Rumuniji, Španiji, Holandiji in Portugalski varovani

Wilhelmov

čaj za čiščenje krvi proti protinu in putiko je edino pomagatno spomladansko zdravilo.

XXXXXXXXXXXX	XXXXXXXXXXXX	XXXXXXXXXXXX
Dovoljeno od	Poskušeno	Vsed patenta
ces kancelije	in	Nj. velič se
Dunaj	za dobro	ne sme ponarjati.
7. junija	spoznano.	Dunaj 12. maja
1858.		1858.
XXXXXXXXXXXX	XXXXXXXXXXXX	XXXXXXXXXXXX

Ta čaj očisti ves život, on preišče celo telo in vse bolezni iz njega prežene.

Za zmirom ozdravi protin, putiko, trganje, odprte rane in zastarele bolezni v nogah, spolske bolezni, kraste, gobe, lešaje na životu in v licu, in sifilitične hule.

Posebno dober je pri bolnih jetrih, pri hemoroidah, pri rumenici, okrepa slabe žile, odpravi bolečine v rokah in nogah, v želodcu, zaprtje v spodnjem telesu, polneije, tok pri ženskah itd.

Bolezni, kakor škrofeljne, hule in enake odpravijo se hitro in dobro, če se ta čaj skoz več časa pije, ker ima to moč, da vse rezveže, in na vodo žene.

Pravega izdeluje le

Franc Wilhelm, v Neunkirchen pri Dunaju.

En zavitek, na 8 kosov razdeljen, po zdravniškem ukazu pripravljen, z navodom v raznih jezikih, velja 1 gl. in 10 kr. za zavoj.

Svarilo. Varovati se je ponarejenih reči. In zmirom se mora zahtevati „Wilhelmov kričistilni čaj zoper protin“, ker se izdeluje več takih ponarejenih čajev zoper protin in putiko, pred katerimi vsacega svarimo.

Pravi Wilhelmov kričistilni čaj zoper protin in putiko imajo na prodaj: (3)

Peter Lassnik v Ljubljani,

Anton Leban, lekar v Postojni, Karl Šavnik, lekar v Kranji, Fr. Wacha, lekar v Metliki, Dom-Rizzoli, lekar v Novem mestu.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.